

Analiza dosežkov poskusnega preverjanja znanja v 3. razredu iz slovenščine

Državni izpitni center

Državni izpitni center
2024

Analiza dosežkov poskusnega preverjanja znanja
v 3. razredu iz slovenščine

Avtorji: *dr. Lara Godec Soršak, Vanja Jovičević, Mladen Kopasić, dr. Nina Novak, dr. Alenka
Rot Vrhovec, Tanja Jakelj*

Izdal: *Državni izpitni center*

Računalniški prelom: *Peter Škrlj*

KAZALO

Poročilo o poskusnem preverjanju znanja slovenščine v 3. razredu OŠ 2024	4
Osnovni statistični podatki	4
Dosežki po spolu in regijah	5
Specifikacijska tabela preizkusa znanja	7
Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli	9
Rezultati ankete učiteljev	9
Sklep	10

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Osnovni statistični podatki	4
Preglednica 2: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 3. razred	6
Preglednica 3: Specifikacijska tabela, slovenščina, 3. razred	7

KAZALO SLIK

Slika 1: Primerjava dosežkov po spolu pri slovenščini, 3. razred	5
--	---

Poročilo o poskusnem preverjanju znanja slovenščine v 3. razredu OŠ 2024

V preizkusu za poskusno preverjanje znanja slovenščine v 3. razredu OŠ 2024 je bilo izhodiščno neumetnostno besedilo *Dober dan!* avtorice Bibe Jamnik Vidic. Besedilo je bilo prvotno objavljeno v reviji *Moj planet* (januar 2020) in je bilo za potrebe preizkusa ustrezno prirejeno.

V preizkusu je bilo 11 nalog različnega tipa in različnih zahtevnostnih ravni, vseh možnih točk pa je bilo 22. Naloge so preverjale zmožnost enosmernega sporazumevanja, in sicer razumevanja prebranega besedila in tvorjenja besedila ter jezikovno, slogovno in metajezikovno zmožnost. Če so vključevale poznavanje določenih jezikoslovnih izrazov, predvidenih po učnem načrtu, so ti v specifikacijski tabeli posebej navedeni.

Osnovni statistični podatki

Poskusno preverjanje iz slovenščine za 3. razred je potekalo 25. marca 2024. Osnovni statistični podatki so prikazani v spodnji preglednici.

Preglednica 1: Osnovni statistični podatki

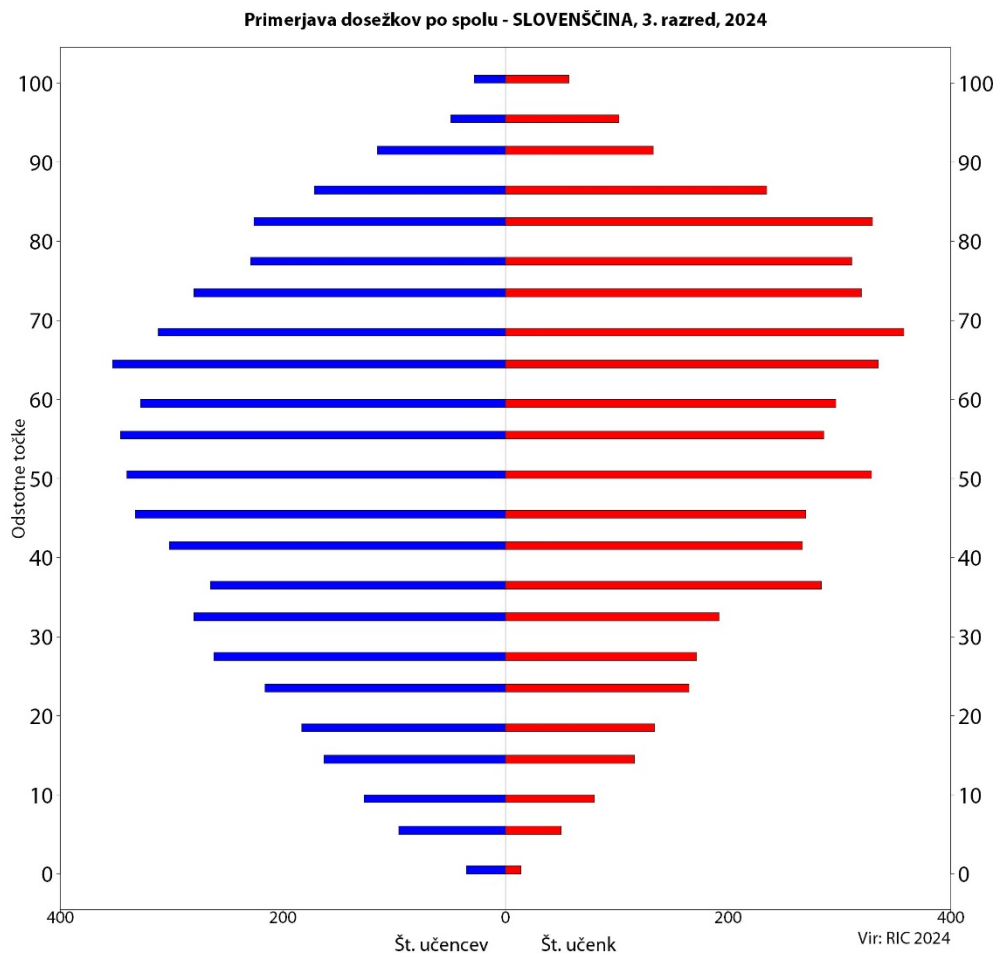
Število učencev	9.979
Število postavk	15
Možne točke	22
Povprečno št. točk	11,62
Povprečno št. odstotnih točk	52,82
Standardni odklon odstotnih točk	23,42
Indeks težavnosti	0,53
Indeks zanesljivosti	0,82

V poskusnem preverjanju znanja slovenščine v 3. razredu je sodelovalo 247 slovenskih osnovnih šol, tj. 54,16 % vseh osnovnih šol. Preizkus je reševalo 9.979 učencev, kar je 2.006 učencev več kot lani. V povprečju so dosegli 52,82 odstotne točke oz. 11,62 točke. Vse možne točke je doseglo 85 učencev (0,85 %). Indeks zanesljivosti testa je bil 0,82.

Dosežki po spolu in regijah

Na sliki 1 so prikazani dosežki učencev in učenk glede na spol.

Slika 1: Primerjava dosežkov po spolu pri slovenščini, 3. razred

Primerjava dosežkov po spolu kaže, da so bile učenke tudi letos uspešnejše od učencev. Kot pretekla leta je več učenk kot učencev doseglo višje število točk; to je vidno predvsem pri dosežkih od pribl. 75 odstotnih točk dalje. Tudi najvišji delež točk je tako kot lani doseglo več učenk kot učencev. Pri dosežkih do pribl. 35 odstotnih točk velja nasprotno – nižji delež točk je doseglo več učencev kot učenk.

V preglednici 2 so podatki o dosežkih po regijah.

Preglednica 2: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 3. razred

REGIJA	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev	Število šol
Podravska regija	56,20	23,64	1753	50
Osrednjeslovenska regija	54,39	23,47	2453	39
Obalno-kraška regija	52,82	24,11	507	13
Pomurska regija	52,79	22,83	646	30
Zasavska regija	52,65	21,90	293	6
Koroška regija	52,30	22,36	365	10
Goriška regija	51,20	22,49	490	14
Posavska regija	51,14	23,07	652	19
Gorenjska regija	50,91	22,73	751	14
Savinjska regija	50,81	23,74	1044	23
Jugovzhodna Slovenija	49,96	22,99	767	17
Primorsko-notranjska regija	45,60	25,02	258	9

Povprečni dosežek učencev je bil v treh regijah nad skupnim povprečjem, pod njim pa v devetih. Najvišji povprečni dosežek so dosegli učenci Podravske (56,20) in Osrednjeslovenske regije (54,39), najnižjega pa učenci Primorsko-notranjske regije (45,60) in Jugovzhodne Slovenije (49,96). Razlika med povprečnim dosežkom najnižje in najvišje uvrščene regije je 10,6 odstotne točke. Ob tem je treba upoštevati dejstvo, da so se šole k izvajanju poskusnega preverjanja prijavile prostovoljno in pri tem niso sodelovale vse, poleg tega je število šol iz posameznih regij različno.

Specifikacijska tabela preizkusa znanja

Preglednica 3: Specifikacijska tabela, slovenščina, 3. razred

NUB: Biba Jamnik Vidic: *Goede dag! Hoj! Živijo! Dober dan!* (Prirejeno po: *Moj planet*, let. 15, januar 2020, 10–11.)

NALOGA	TOČKE	ZMOŽNOST	STANDARD	JEZIKOSLOVNI IZRAZI	TAKSONOMSKA STOPNJA
			Učenec/učenka zmožnost pokaže tako, da:		
1	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame temo besedila (UN, str. 48)	besedilo (UN, str. 13, 1. VIO)	razumevanje
2	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)		razumevanje
3 a	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)		razumevanje
3 b	2	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)		razumevanje
4	2	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)		razumevanje
5	2	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)		razumevanje
6	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – RAZUMEVANJE PREBRANEGA BESEDILA	povzame bistvene podatke (UN, str. 48)	poved (UN, str. 13, 1. VIO)	razumevanje uporaba sinteza
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST			znanje uporaba
7 A	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – TVORJENJE BESEDILA	piše s pisanimi črkami besedila tistih vrst, ki so predpisane z učnim načrtom (UN, str. 48) – navadni dopis (npr. pozdrav) za prijatelja ali prijateljico (UN, str. 13)	pozdrav (UN, str. 13, 1. VIO)	znanje uporaba

NALOGA	TOČKE	ZMOŽNOST	STANDARD	JEZIKOSLOVNI IZRAZI	TAKSONOMSKA STOPNJA
			Učenec/učenka zmožnost pokaže tako, da:		
7 B	1	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – TVORJENJE BESEDILA	pišepiše s pisanimi črkami besedila tistih vrst, ki so predpisane z učnim načrtom (UN, str. 48) – navadni dopis (npr. pozdrav) za prijatelja ali prijateljico (UN, str. 13)		sinteza
7 C	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	tvori razumljiva besedila, skladna z jezikovno in slogovno normo knjižne zvrsti (UN, str. 48)		znanje uporaba
8	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – PRAVOPIŠNA	piše začetek povedi z veliko začetnico pravilno piše slovenska lastna imena bitij pravilno uporablja končna ločila (piko, vprašaj, klicaj) (UN, str. 49)	poved (UN, str. 13, 1. VIO)	znanje uporaba
9	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – POIMENOVALNA	v besedilih prepozna neustrezne (tj. neknjižne) besede ter jih zamenja z ustrežnejšimi (tj. knjižnimi) (UN, str. 49)	knjižna beseda (UN, str. 13, 1. VIO)	znanje razumevanje
10	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST – PRAVOPIŠNA	pravilno piše glavne in vrstilne števnike (do 100) s številko (UN, str. 49)		znanje razumevanje
11 A	3	ZMOŽNOST ENOSMERNEGA SPORAZUMEVANJA – TVORJENJE BESEDILA	piše s pisanimi črkami besedila tistih vrst, ki so predpisane z učnim načrtom (UN, str. 48) – vezana besedila (pripoved ob nizu slik) (UN, str. 13)	pripoved, poved (UN, str. 13, 1. VIO)	razumevanje analiza sinteza
11 B	2	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	tvori razumljiva besedila, skladna z jezikovno in slogovno normo knjižne zvrsti (UN, str. 48)		znanje uporaba
Skupaj točk	22				

Iz specifikacijske tabele je pri posamezni nalogi razvidno, katero zmožnost oz. kateri standard znanja naloga preverja in na katero taksonomsko stopnjo spada.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Kot učencem najmanj zahtevni sta se izkazali naloga [1.01](#) (IT = 0,73; ID = 0,38) in postavka [1.11 A](#) (IT = 0,76; ID = 0,46). Pri nalogi 1.01 so morali učenci med štirimi ponujenimi odgovori prepoznati temo izhodiščnega neumetnostnega besedila. Postavka 1.11 A pa je bila del zadnje, tvorbnice naloge, pri kateri so morali učenci ob sličicah pripovedovati, kaj je deklica delala prejšnji dan.

Učencem najzahtevnejši sta bili naloga 1.06 in postavka 1.07 A. Pri nalogi [1.06](#) (IT = 0,21; ID = 0,36) so morali napisati, kaj pomeni dani mednaslov iz izhodiščnega besedila. Predvidevamo, da so nalogo slabše reševali, ker se v svojih odgovorih niso navezovali na izhodiščno besedilo in ker se je pri tej nalogi vrednotila tudi jezikovna pravilnost. Pri nalogi 1.07 so morali učenci napisati razglednico in poslati pozdrav prijateljici. Postavka [1.07 A](#) se je navezovala na zgradbo (IT = 0,25; ID = 0,41). To nalogo so učenci slabše reševali verjetno zato, ker na več šolah do konca marca še niso obravnavali pisanja razglednic.

IT ostalih nalog je bil 0,34–0,69. ID (0,36–0,55) vseh nalog je bil primeren, kar pomeni, da so dobro ločevale med uspešnimi in manj uspešnimi učenci. Učenci so uspešno reševali naloge, ki so preverjale razumevanje izhodiščnega besedila. Med temi jim je bila poleg že omenjene naloge 1.06 zahtevna naloga [1.03 a](#) (IT = 0,45; ID = 0,42), pri kateri so morali napisati, s katerim mestom ljudje primerjajo Amsterdam.

Poleg nalog, ki so preverjale **razumevanje izhodiščnega besedila**, in dveh tvorbnih nalog (pri nalogi 1.07 so morali učenci napisati razglednico, pri nalogi 1.11 pa so morali napisati krajšo pripoved) so bile v preizkusu še tri naloge, ki so preverjale **jezikovno zmožnost**. Naloga [1.09](#) (IT = 0,69; ID = 0,54) je preverjala **poimenovalno zmožnost**; učenci so morali slogovno zaznamovani besedi *bicikel* pripisati knjižno sopomenko. Nalogi 1.08 in 1.10 pa sta preverjali **pravopisno zmožnost**. V nalogi [1.08](#) (IT = 0,34; ID = 0,48) so morali v dani povedi odpraviti tri pravopisne napake, v nalogi [1.10](#) (IT = 0,69; ID = 0,42) pa so morali poved dopolniti s pravilno zapisanim glavnim in vrstilnim številnikom. Slednja naloga je bila za tretješolce manj zahtevna.

Največ učencev (25,6 %) ni reševalo naloge 1.06. Ta je sicer preverjala razumevanje besedila, a je bila višje taksonomske stopnje in je od učencev zahtevala zmožnost povezovanja in sklepanja.

Rezultati ankete učiteljev

V anketi o poskusnem preverjanju znanja slovenščine v 3. razredu je sodelovalo 216 učiteljev. Večini se je zdelo izhodiščno besedilo primerno dolgo (78,24 %) in primerno zahtevno (78,70 %). Pohvalili so zanimivo temo in ustrezno oblikovanost, vključno s slikami. Dobri petini učiteljev se je besedilo zdelo predolgo (21,76 %) in prezahtevno (21,30 %). Po njihovem mnenju tema besedila ni bila primerna, besedilo se jim je zdelo prekompleksno in je vsebovalo preveč podatkov.

Večini učiteljev (79,17 %) se je zdel celoten preizkus primerno zahteven in po njihovem mnenju so imeli učenci dovolj časa za reševanje (72,22 %). Skoraj vsi menijo, da so bila navodila za reševanje nalog za učence primerna (96,30 %) in da so bili tipi nalog ustrezni (99,07 %). Dobrima dvema tretjinama učiteljev (68,98 %) se nobena naloga ni zdela prezahtevna, ostali pa so kot taki izpostavili predvsem nalogi 1.06 in 1.07. Za prvo so menili, da je bil učencem mednaslov težko razumljiv, za drugo pa so poudarili, da razglednice pri pouku še niso obravnavali. V zvezi s celotnim preizkusom so nekateri učitelji predlagali, da bi se preizkus moral izvajati kasneje, npr. maja ali junija, nekateri pa so predlagali, da bi na začetku šolskega leta bili obveščeni o izločenih vsebinah.

Večina učiteljev ni imela težav pri vrednotenju preizkusov (86,11 %). Zahtevnejše za vrednotenje so se jim zdele naloge 1.06., 1.07. in 1.11, ker ne gre za enoznačne odgovore, poleg tega se je pri teh nalogah vrednotila tudi jezikovna pravilnost. Pri nalogi 1.06 pa so se jim zdela navodila za vrednotenje premalo natančna.

Sklep

Statistični podatki kažejo, da je bil preizkus primerno zahteven in primerno obsežen. Vseboval je primerne in raznovrstne naloge glede tipa nalog in zahtevnostne ravni, prav tako so naloge preverjale različne standarde v skladu z učnim načrtom za slovenščino. Letos so bili preizkusi prvič barvno tiskani in to je bilo med učitelji in učenci zelo dobro sprejeto. Barvni tisk omogoča sestavljanje še raznovrstnejših nalog, obenem je tak preizkus vizualno privlačnejši in pozitivno vpliva na motivacijo učencev za reševanje.

Mnenje anketiranih učiteljev tudi kaže, da se jim je preizkus zdel primerno zahteven in obsežen, prav tako so se jim zdele primerne naloge in tudi z vrednotenjem načeloma niso imeli težav. Za to so imeli, podobno kot že prejšnja leta, na voljo telefonsko pomoč članov PK za slovenščino na RIC-u.

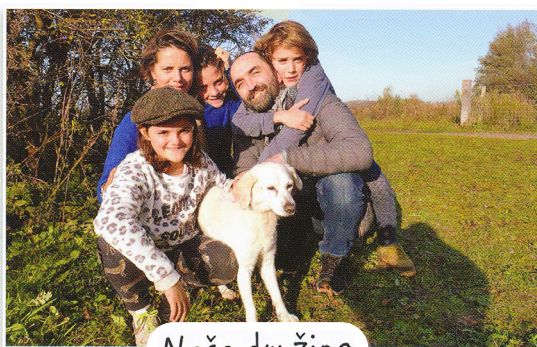
Glede na rezultate preizkusa učiteljem predlagamo, da pri učencih še naprej razvijajo branje z razumevanjem in spodbujajo natančno branje izhodiščnega besedila in navodil nalog. Prav tako naj jih navajajo na to, da se v preizkusu vse naloge navezujejo na izhodiščno besedilo. Pri pouku naj vključujejo naloge vseh taksonomskih stopenj, torej tudi take, ki od učencev zahtevajo več povezovanja in sklepanja. V povezavi z jezikovno pravilnostjo predlagamo, da učenci še bolj utrjujejo pravopisno znanje, in sicer naj učitelji spodbujajo tvorjenje jezikovno pravilnih povedi in besedil pri vseh predmetih, ne le pri slovenščini.

Primerjava rezultatov s prejšnjimi leti ni mogoča oz. ne bi bila povsem verodostojna, ker so preizkusi sestavljeni ob različnih izhodiščnih (neumetnostnih ali umetnostnih) besedilih, prav tako so v preizkusih različne naloge, s katerimi preverjamo različne standarde. Treba je tudi upoštevati, da poskusno preverjanje v 3. razredu do zdaj ni bilo obvezno in v njem niso sodelovale vse šole.

Ob uvedbi obveznega preverjanja znanja predlagamo, da bi se učiteljem omogočilo elektronsko vrednotenje preizkusov. Pred vrednotenjem preizkusov pa je treba za učitelje organizirati izobraževanje v obliki (spletnega) seminarja, da bodo bolje seznanjeni z »branjem in razumevanjem« navodil za vrednotenje ter da bodo znali uporabljati program za elektronsko vrednotenje. Lahko bi posneli tudi videovodič, do katerega bi učitelji lahko kadarkoli dostopali na spletni strani RIC-a.

Dober dan!

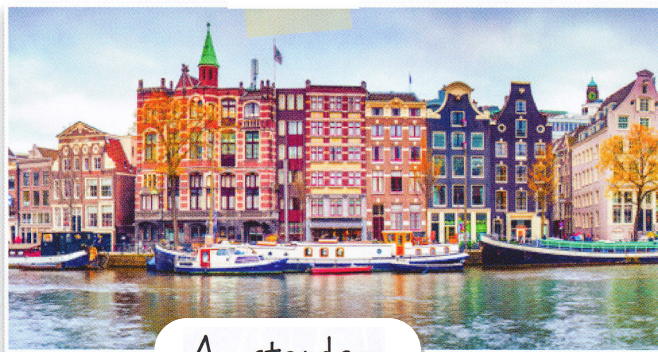
Moje ime je Oka. Stara sem devet let. Z mamo, očijem, bratoma Svitom (12 let) in Tarasom (11 let) ter psičko Belino živimo na Nizozemskem. Vsi smo bili rojeni v Ljubljani. Mama je učiteljica nizozemščine na srednji šoli, oči pa pomaga beguncem pri vključevanju v nizozemsko družbo.

Naša družina

Doma v dveh državah

Ko je bila moja mama stara štiri leta, se je njena družina preselila na Nizozemsko. Pred 15 leti je na enem od obiskov v Sloveniji spoznala mojega očija. Zaljubila sta se in skupaj živela v Ljubljani. Ko sem bila stara tri leta, se je tudi naša družina preselila. Živimo v Amsterdamu, glavnem mestu Nizozemske. To je mesto kanalov in mostov, zgrajeno na lesenih kolih. Po tem spominja na italijansko mesto Benetke. Hiše v Amsterdamu nimajo kleti.

Amsterdam

Šola in dejavnosti

Hodim v 6. razred osnovne šole. Tu gremo v šolo s štirimi leti, z dvanajstimi pa v srednjo šolo, ki traja do šest let. Vsako leto imamo tudi šolo v naravi, kjer obravnavamo določeno temo. Letos smo se učili o prazgodovini.

Poleg šole se enkrat na teden učim igrati bobne, dvakrat tedensko pa treniram hokej na travi.

Nizozemska

Nizozemska nima hribov kot Slovenija. Ker je ravna, je idealna za kolesarjenje. Tu se vsi vozijo s kolesi. Otroci se tudi pozimi in v slabem vremenu v šolo vozimo s kolesi. Pred našo šolo sicer nimamo velikega parkirišča za kolesa, eno največjih pa je pred glavno železniško postajo, kjer so kolesa parkirana celo v dveh nadstropjih.

Na Nizozemskem so tudi plaže in morje, ki pa ni tako toplo kot Jadransko. Na obali vedno piha, zato lahko tam spuščamo zmaje.

V Slovenijo ...

... se vračamo vsaj dvakrat na leto, da obiščemo sorodnike in prijatelje. Lani avgusta smo bili na poletni šoli slovenščine v Tolminu, pozimi pa pridemo smučat. Na Slovenijo smo ponosni in jo imamo radi.

Biba Jamnik Vidic

(Prirejeno po reviji *Moj planet*, januar 2020, 10–11.)

Pozorno preberi izhodiščno besedilo *Dober dan!* in reši naloge.

1. O čem predvsem govori besedilo? Obkroži.

- A O planetu.
- B O Sloveniji.
- C O Okinih domačih ljubljenceh.
- Č O Okinem življenju.

	1
--	---

2. Uredi otroke iz Okine družine od najstarejšega do najmlajšega tako, da pred vsakim imenom napišeš ustrezno številko. Z 1 označi najstarejšega.

_____ Taras

_____ Svit

_____ Oka

	1
--	---

3. Amsterdam je glavno mesto Nizozemske.

3. a) S katerim mestom ga primerjajo?

	1
--	---

3. b) Napiši tri značilnosti Amsterdama, ki so omenjene v besedilu.

- _____
- _____
- _____

	2
--	---

4. Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni, obkroži NE.

Okina mama uči slovenščino.

DA NE

Morje na Nizozemskem je hladnejše kot Jadransko morje.

DA NE

Nizozemska ima več kot 15 milijonov prebivalcev.

DA NE

Oka obišče Slovenijo najmanj dvakrat letno.

DA NE

	2
--	---

5. S katerima dvema namenoma Okina družina vsako leto prihaja v Slovenijo?

- _____
- _____

	2
--	---

6. Kaj pomeni naslov *Doma v dveh državah*? Odgovori v obliki povedi.

	2
--	---

7. Predstavljaš si, da si Vanja in si na obisku pri Oki na Nizozemskem. Napiši razglednico in pošlji pozdrave prijateljici Saši.

Uporabi podatke:

- priimek: Pavlin,
- naslov: Cvetna ulica 5, 1000 Ljubljana.

	
	<u>Slovenija</u>

A	B	C
1	1	1

8. V povedi so tri napake. Na črto napiši pravilno poved.

koliko je stara psička belina

	1
--	---

9. V spodnji povedi podčrtaj neknjižno besedo. Na črto napiši knjižno besedo z enakim pomenom.

Na Nizozemskem je bicikel priljubljeno prevozno sredstvo.

	1
--	---

10. Dopolni povedi s številko.

Oka hodi v (šesti) _____ razred. Srednja šola traja (šest) _____ let.

	1
--	---

11. Kaj je Oka delala včeraj? Upoštevaj zaporedje dogodkov na slikah in napiši **pripoved**. Za vsako sliko napiši najmanj eno poved.

